

A tavasz kezdete. Ellököm a hajómat a parttól, s belekapaszkodok az evezőlapátba. Egy jó erős húzás, s már siklik is a vízen a kenu. Körülvesz a csend, a folyó békés hullámozása. A fák, az erdők már zöldek, a parton magasodnak a hegyek, madarakat látok repülni, kacsacsalád bújik el a parti bokorban. Nyaralók, strandolók még nincsenek a közelben, korai még az idő a sütkérezésre, nem zavarják a természet ébredését.

Nekünk most kezdődik az idény. Május első napjaiban kezdjük kollégáimmal és az öregdiákokkal tanítani a kezdő evezősöket. Hogyan billeg a hajó, hogyan kell egyensúlyozni, miként evezzenek a lapáttal, hogy ne fulladjanak ki tíz perc alatt, de haladjunk is. Ekkor kapják az első benyomásokat, vigyázni kell, hogyan bánunk velük, hiszen meghatározóak az első élmények. Tátott szájjal hallgatják a régi eseményeket, sztorikat. Ők már kipróbált, szabályos felszerelést kapnak, a hosszú évek alatt kialakult gyakorlatokkal, szokásokkal ismerkednek.

De nem volt ez mindig így. Visszagondolva azt kell mondjam, hogy 1985-ben a tudatlanság bátorságával vágunk neki az első vízi vándortábornak. Pesterzsébetről indulva a Ráckevei-Dunán, majd a Dunán haladtunk, a cél Mohács volt. Persze nem értünk oda. Az időjárás közbe szólt, s egy hatalmas áradás miatt haza kellett menekülnünk. A következő évben azért teljesítettük a célt.

A tudatlanság bátorságán azt értem, hogy hiába van tábori vagy szárazföldi túratapasztalata az embernek, a vízi közlekedés, az evezés egészen más. Ismerni kell a vizet, a limányt, a hullámokat, az áramlatokat, s mindenekelőtt tisztában kell lenni a veszélyekkel. Aki nem tapasztalta, el sem hiszi talán, mekkora ereje lehet az áramló víznek, nem lehet semmibe venni, mert komoly baleset lehet belőle. Tisztelni kell a vizet, s alkalmazkodni kell szeszélyeihez. De hát éppen ez az izgalmas! Érdemes megtanulni, miként lehet kihasználni, hogyan lehet kikerülni a bedőlt fákat, a sekélyebb vízben rejtett köveket. És persze érdemes élvezni a nyugodt partokat, nagyot strandolni érintetlen, elzárt homokpadokon, megcsodálni a holtágak világát, ahol még nem zavarta meg az ember a természetet. A vízparti növény és állatvilágnak sajátos szépsége van. A növények megmutatják, milyen erős az élni akarás, hiszen fantasztikus módon alkalmazkodnak az egyedi viszonyokhoz. Az állatok pedig, madarak, őzek, hódok, meglepetésszerűen bukkannak fel, s bővölik el a csendben figyelt.

Sokat tanultunk az első években másoktól és persze a saját kárunkon is. Ez a tanulás nagyon tudatos volt, mert imádtuk az egészséget, s meg akartuk ismerni a gyakorlatot, a trükköket, minél több tapasztalatot igyekeztünk szerezni. A tanulásnak nincs vége, manapság is találkozhatunk meglepetésekkel.

A vándortáborozással együtt járt az önellátás. Sok év tapasztalata alapján gyűjtöttük össze azokat az eszközöket, amiket a hajókban is el tudunk szállítani. Szerszámok a favágáshoz, szétszedhető bográcsház, bográcsok, edények konyhai eszközök és dobozaik, nagy esőponyva tartórudakkal, stb. 19 hajóval rendelkezünk, s ehhez megfelelő számú lapát és mentőmellény is tartozik. Közben kialakultak a szokásaink, mit, milyen sorrendben érdemes csinálni, hogyan dolgozzunk össze. Ugye a 40-60 fő mozgatása, ellátása csak akkor lehetséges, ha mindenki kiveszi a részét a munkából. Ugyanakkor ez nagy összetartó erő is. Hangos zene helyett a beszélgetés a főszerep. Nem meglepő, hogy a legnagyobb közösségi élmények a rossz idő miatt születtek meg, hiszen egymásra utalva még nagyobb az összetartás.

Az évek során bejártuk többször a Tisza egész hosszát (néhányszor az ukrán szakaszt is), a Bodrogot, a Rábát, a Sajót, a Hernádot, a Körösöket, a Ráckevei-, a Szentendrei- és a Mosoni-Dunát, valamint Szlovákiában a csallóközi Kis-Dunát és a Vág alsó szakaszát. A kezdők (8. évfolyam) túrája 89-től a Csepel-sziget megkerülése volt, 99-től azonban a Mosoni-Duna a betanító terep. Ezek 5-6 napos túrák. Akiiket elkapott a vízi túrázás szelleme, s a következő években is jöttek, azok részt vehettek a fenti folyókon a hosszabb (9-12 napos) táborokon.

Van még egy nagyon fontos összetevője a vízi vándortáboroknak. Az egész nem működne, ha a tanárok mellett nem lennének ott az idősebb, vagy már érettségizett öregdiákok. A túravezetők nem lehetnek ott minden hajóban, nem lehetnek ott mindenütt a tábor területén. Kell a segítség, aki kormányozza a hajót és

felelőséggel vigyáz a legénységre, a felszerelésre, aki megtanítja az újaknak a fafűrészelést és hasogatást, az eszközök rendjét és használatát, s persze ők adják tovább a szokásokat és hagyományokat. Én személy szerint nagyon hálás vagyok nekik, amit mindig el is mondtam, mert valóban értékelni tudom a munkájukat, a szerepüket, a jó hangulatukat. Rendszerint vannak köztük 2-3 éve túrázó radnóti diákok is, de sokan egyetemisták, illetve többen már régen dolgozó felnőttek. Ők harminc éves koruk felett is aszerint veszik ki a szabadságukat, hogy mikor van a vízi túra, mert életüknek annyira része lett, s olyan sok jó barátság alakult ki ebben a körben.

A 40 év alatt több ezer diák vehetett részt vízi vándortáborban, akik rengeteg élményt őriznek emlékül. De az öregdiákoknak is több csoportja, generációja segítette a táborokat. A legfontosabb, hogy a természet szeretetén, a természetbarát táborozás gyakorlatán túl ezt a csoportos élményt annyira megszerették, hogy az iskolából kikerülve baráti körökkel együtt már hosszú évek óta szerveznek saját túrákat is. Részben a megszokott folyókon, de elmennek vadabb vizekre is Szlovákiába, Csehországba. Ők is úgy gondolják, hogy a vízi vándortáborozás kisebb vagy nagyobb csoportban egy életforma, amit nem akarnak feladni. Hozzáik inkább a családot, a barátokat is.

Egyszer egy vendég diák megkérdezte tőlem, hogy miért vállalom ezt a rengeteg munkát, ami 50 gyerek táboroztatásával jár, hiszen mehetnék csak a családommal is evezni. Nem válaszoltam rögtön, csak mondtam neki, hogy figyeljen. Néhány nap átélése után az esti tábortűz mellett ülve csak bólintottam neki: „Látod ezért”.

Most már ősz van, véget értek a túrák, a táborok. De mindenkihez eljutottak a nyári képek, videók, s jó visszaemlékezni az akkori élményekre. Nekem is jó visszaemlékezni az idei túrákra, illetve a 40 év történéseire, hiszen engem már nagyon régen elcsábított, meghódított a vízi világ. De nem csak a személyes emlékek, a természet közelsége és a közösségek miatt fontosak az emlékek. Tanárként kollégáimmal elégedettek lehetünk, ha oly sok fiatal személyiségét alakíthattuk jó irányba, szereztünk nekik életre szóló élményeket. S valószínűleg még nagyobb öröm lesz számomra, ha kollégáim elhivatottságával mindez folytatódik a jövőben is, s a radnóti vízi vándortáborozás hagyománya tovább él.

Tomcsányi Péter